

Հ. Ռ. ԱՆԴԵՐՍԵՆ

5324

ԱՆՃՈՌՆԻ ԲԱԴԻԿԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1936

H 38399

Այնքան լավ եր քաղաքից դուրս Ամառ եր, Դաշտերում ար-
դեն վտակու նման փալլում եր հաճարը, կանաչին եր տալիս վար-
սակը, խոտը հավաքել ելին ու դեղ տվել: Կանաչ մարգագետնում
ման եր գալիս լերկարավոտ արագիլը և բլբլում լեզվատերեն. արդ
լեզուն նա սովորել եր իր մորից: Դաշտերից ու մարգագետիննե-
րից այն կողմ տարածվում ելին մեծ անտառներ, իսկ անտառնե-
րում կալին խոր լճեր:

Այո, լավ եր քաղաքից դուրս:

Մի արևոտ տեղ կանգնած եր հին ազարակը, շրջապատված ջրով լի խոր առուններով: Տան պատերից սկսած մինչև ջուրն աճում եր կռատուկը, այնքան բարձր, վոր փոքրիկ լերեխաներն իրենց ամբողջ հասակով կարող ելին կանգնել նրա ամենախոշոր տերևների տակ: Կռատուկի թալուսում ել այնպես խուլ եր ու վայրի, ինչպես ամենախիտ անտառում. և ահա, հենց այդտեղ, ձվերի վրա թուխս եր նստել բաղը: Նա վաղուց եր նստել և դա նրան բոլորովին ձանձրացրել եր, մանավանդ վոր նրան քիչ ելին այցելում, վորովհետև մյուս բաղերի համար ավելի դուրեկան եր լող տալ առուններում, քան թե նստել կռատուկների մեջ և կունչալ նրա հետ միասին:

Վերջապես ձվերի կեղևներն սկսեցին ճաքճաքել:

— Ծիվ, ճիվ, — լավեց ձվերի ներսից, Բոլոր ձվերի դեղնուցները կլանք առան ու գլխիկները դուրս հանեցին:

— Կուս, կուս, — ձայն տվեց բաղը: Բաղիկները մի կերպ դուրս սողացին ձվերի կեղևներից ու սկսեցին նախել չորս կողմը, դիտելով կռատուկի կանաչ տերևները: Մայրը նրանց չեւ խանգարում — կանաչ գույնն ողտակար եր աչքերի համար:

— Վահ, ինչքան մեծ ե աշխարհը, — ասացին բաղիկները:

Ինչ խոսք, վոր նրանց տեղն այժմ շատ ավելի ընդարձակ եր, քան այն ժամանակ, լերը նրանք դեռ իրենց ձվերի կեղևների մեջ ելին:

— Զլինի՛ դուք կարծում եք, թե ամբողջ աշխարհը հենց ես ե, վոր կա, — ասաց մայրը: — Ես ինչ ե վորը Աշխարհը տարածվում ե հեռու-հեռու, այդուց են կողմը, դեպի քահանայի դաշտը: Բայց լես իմ ծնված որից ալնտեղ չեմ լեղել: Լը՛, հիմա բոլորդ եղտեղ եք: Յե՛վ նա վտաքի կանգնեց: — Ա՛խ, չե՛, բոլորդ չեք: Ամենամեծ ձուն դեռ մնում ե: Ո՛Ֆ, լիբր ես մի ճուտն ել դուրս կգա: Յես շուտով համբերութլունս բոլորովին կկորցնեմ:

Յե՛վ նա նորից նստեց:

— Լը, գործերդ վճնց են, — հարցրեց մի պառավ բաղ, վոր լեկել էր նրան տեսնելու:

— Այ, մի ձու կա, վորից բան չի դուրս գալիս, — ասաց լերիտասարդ բաղը: — Մինչև հիմա ել ճուտը դեռ դուրս չի լեկել: Իսկ մի ես լիմ փոքրիկներին նայելու: Ուղղակի հիանալի լեն բուրն ել — իսկ և իսկ իրենց հորն են նման: Իսկ են փուշը գոնե մի անգամ չեկավ ինձ տեսնելու:

— Հապա ցույց տուր են ձուն, վորը դեռ չի ճաքել, — ասաց պառավ բաղը: — Հավատան ինձ, վոր դա հնդկահավի ձու լի: Ծիշու ալղպես մի անգամ ել ինձ են խարել: Յեվ ինչ գլխացավանք դառան ինձ համար եդ հնդկահավի ճուտերը: Ինչ արի-չարի, չկարողացա ջուր մտցնել նրանց. հոգիս դուրս լեկավ կոնչալով — չեն մտնում, պրծավ գնաց: Քող մի անգամ ել նայեմ: Իհարկե, են ե, վոր կա: Հնդկահավի լի: Ձեռք վերցրու դրանից ու գնա բանիդ, մլուաներին լող տալ սովորեցրու:

— Ձե, ալելի լավ ե լես մի քիչ ել նստեմ, — ասաց լերիտասարդ բաղը: — Ծոքան վոր նստել եմ, մի քիչ ել կնստեմ:

— Դե նստի՛ր, — ասաց պառավ բաղն ու գնաց:

Վերջապես մեծ ձուն ել ճաքեց:

— Ծիվ, ճիվ, — ճթճթաց փոքրիկն ու դուրս պրծավ ձվից: Բայց ինչքան մեծ ու անճոռնի լեր նա: Բաղը դիտեց նրան:

— Ձարմանալի խոշոր ե, — ասաց նա: — Յեվ բուրովին ել նման չե մլուաներին: Ձլինի իսկապես հնդկահավի ճուտ ե սա: Բայց դե, միկնույն ե, վոնց ել վոր լինի, լես նրան պիտի ջուրը մըտցընեմ, թեկուզ գոռով:

Մլուա որը հրաշալի լեղանակ եր. կանաչ կռատուկը հեղեղվել էր արևի ճառագավթներով: Բաղն իր ամբողջ ընտանիքով գնաց դեպի առուն: Քրը՛մփ — և նա արդեն ջրի մեջն էր:

— Կռան, կռան, — կանչեց նա, և ճուտիկները մեկը մլուտի հետեից իրենց զցեցին ջուրը:

Սկզբում ջուրը նրանց բոլորովին ծածկեց, բայց նրանք իսկույն իրենց գլխիկները դուրս հանեցին ջրի տակից, հրաշալի լողացին ջրի լեբեսին: Վճնց ելին նրանց թաթիկները գնում-գալիս ջրի մեջ: Մինչև անգամ անճոռնի, գորշ ճուտիկն էլ հետ չեր մնում մյուսներից:

— Ել վճնց կարող ես հնդուհայի ճուտ լինել,— ասաց բաղը,— տես, ինչ լավ լողում ես նա իր թաթիկներով: Յեվ ինչ էլ ուղիղ ես պահում իրեն: Վճչ, սա իմ իսկական տղան եմ Ասենք, նա իսկի էլ տղեղ չի, լեբը լավ ես նայում նրան:

Դե, շուտ արեք, հետևեցեք ինձ: Քիչ հետո լես ձեզ կներկայացնեմ մեր հասարակութանը — կգնանք թռչնանոցը: Միայն դուք միշտ ինձ մոտիկ կացեք, վոր ձեզ վոտի տակ չտան և մեկ էլ զդուշացեք կատուներից:

Շուտով նրանք հասան թռչնանոց:

— Ո՛ր, ո՛ր, ինչ աղմուկ եր տիրում այնտեղ: Յերկու ընտանիք կռվում ելին մի ոճածկան գլխի համար, վորը վերջիվերջո բաժին դարձավ՝ կատվին:

— Աշխարհի բանն եսպես ե, — ասաց բաղը, և բերնից ջուրը գնաց. նա ինքն էլ պատրաստ եր ոճածկան գլխի համը տեսնելու — Դե, թաթիկներդ շարժեցեք,— ասաց նա իր ճուտերին: — Կանչացեք և բարև ովեք այն պառավ բաղին. այտտեղ ամենից նշանավորը նա լեւ. նա իսպանական ցեղից ե և դրա համար էլ ալդպես չաղ ե: Տեսնձում եք նրա թաթի վրայի կարմիր շորի կտորը: Ի՛նչ սիրուն ե. Դա ամենամեծ նշանն ե, վորին կարող ե արժանանալ բաղը: Դա նշանակում ե, վոր նրան չեն ուզում կորցնել, ալդ շորի կտորով նրան իսկույն կճանաչեն թե՛ մարդիկ և թե՛ կենդանիները: Դե, լեկեք, շուտ: Թաթիկներդ հեռու պահեք իրարից, Բարեկիրթ բաղիկը պետք ե իր թաթիկների ծալերը շրջի դեպի դուրս, ինչպես իր հայրն ու մայրը: Ա՛յ, այպես, նայեցեք: Այժմ կոացրեք գլուխներդ և ասացեք՝ կուս:

Նրանք արդպես ել արին: Բայց մյուս բաղերը նախցին նը-
րանց և բարձրաձայն ասացին.

— Ահա քեզ ելի մի խուճր խուժաններ: Կարծես մենք քիչ
ելինք: Հլա մի ես մեկին մտիկ, ինչ անճոռնի լե: Դրան արդեն
մենք վո՛չ մի կերպ տանել չենք կարող:

Յե՛վ բաղերից մեկն իսկուլն մոտ վագեց ու կառուցով խփեց
նրա մեջքին:

— Ձեռք քաշեցեք նրանից, — ասաց մայր բաղը: — Ձե՛ վոր
նա ձեզ վոչինչ չի արել:

— Վճնց չե, մի տես նա ինչ մեծ ե և տարորինակ, — Փշշաց
մի չար բաղ: — Պարզ ե, վոր նրան պիտի մի լավ դաս տալ:

— Ի՛նչ լավ ճուտիկներ են, — ասաց պառավ բաղը, վորի թաթին
կարմիր կոոր ելին կապեր: — Բոլորն ել շատ սիրուն են, բացի մե-
կից... Սա անհաջող ե, լավ կլիներ ձևափոխել նրան:

— Դա անհնարին ե, ձերդ վողորմածութուն, — պատասխա-
նեց մայր բաղը: — Նա տգեղ ե, բայց բարեսիրտ ե: Յե՛վ վատ չե
լողում, համարձակվում եմ ասել, մինչև իսկ, ավելի լավ ե լողում,
քան մյուսները: Կարծում եմ ժամանակով կշտկվի և կփոքրանա:
Նա շատ լերկար Ձեաց ձվի մեջ և այդ պատճառով ել այնքան հա-
ջող չեղավ: — Յե՛վ նա քորեց ճուտի մեջքն ու հարդարեց փեռու-
ները: — Բացի այդ, նա արու լե, իսկ արուլի համար սիրունու-
թունն այնքան ել պետք չե: Կարծում եմ, վոր լերք նա մեծանա,
ուժեղ կլինի ու ճանապարհ կհարթի իր համար:

— Մյուս ճուտիկներդ շատ լավիկներն են, — ասաց պառավ
բաղը: — Դե, հիմի ձեր բանին կացեք և լեթե ոձածկան գլուխ կընկ-
նի ձեռներդ, կարող եք բերել ինձ մոտ:

Յե՛վ ահա, բաղիկներն անցան իրենց գործին, կարծես իրենց
սեփական տանը լինելին: Միայն այն խեղճ բաղիկին, վոր ամենից
ուշ եր դուրս լեկել ձվից և այնպես տգեղ եր, բոլորն ել նեղում
ելին: Նրան խփում ելին կառուցով, հրում դեռ - դեն ու չարացնում
վոչ միայն բաղերը, այլ նուրնիսկ հավերը:

— Ես ի՞նչ մեծն եւ, — ասում ելին նրանք, Իսկ հնդու աքաղաղը, վոր ծնվել եր խթանները վոտներին, և դրա համար ել իրեն կարտ եր լերեակալում, ուռեց, փքվեց և, առադասաները պարզած նավի պես սլացավ դեպի բաղիկը, դիտեց նրան մտախից ու բարկացած բլբլացո նրա կատարն այնպէս լցվեց արլունով: Ընդ ընդիկն ուղղակի չգիտեր թե ի՞նչ անի, վորտեղ մանի Միթե նա հենց արդպես անճոռնի պիտի ծնվեր, վոր արժմ ըտրըր ծիծաղելին նրա վրա:

Աղղակս անցավ առաջին որը, իսկ հետո ավելի վառ լեղավ: Բորըրը հալածում ելին խեղճ բաղիկին, մինչև իսկ իր քուլըներն ու լեղբարները չաբացած ասում ելին նրան:

— Կատուն տանի քեզ, անասանելի հրեշ, — իսկ մարն ավելացնում եր. — Ե՛հերանի աչքս քեզ չտեսնիք: Բաղերը նրան փեարահան ելին անում, հավերը կտցով խփում, իսկ հավերին կուտ տվոց աղջիկը վոտքով դեն եր հրում նրան:

Վերջապես բաղիկը չգիտացավ. վազեվազ անցավ բակի միջով ու թռավ ցանկապատից դուրս: Փոքրիկ թռչունները վախեցած դուրս թռան թփերից:

— Այնքան անճոռնի լես լես, վոր նրանք ինձնից վախեցան — մտածեց բաղիկն ու աչքերը խփած առաջ եր վազում, մինչև հասավ ճահճին, վորտեղ վարի բաղերն ելին սպրում: Աղտեղ նա պառկեց ամբողջ գիշերը. նա հողնած եր և ախուր:

Առավոտան վարի բաղերը դուրս լեկան իրենց բներից և տեսան նոր ընկերոջը:

— Սա ի՞նչ թռչունն է, — հարցրին նրանք:

Բաղիկը շրջվում եր ու գլուխ տալիս ամեն կողմ, ինչքան վոր շնորհք ուներ:

— Ինչքան անճոռնի լես դու, — ասացին վարի բաղերը — Ասենք դա մեր գործը չե, միայն չլինի՞ թե մտածես ազգական դատնալ մեզ:

Յեղճ բաղիկ, կարծոյ եր լերբեւ այդպիսի բան անցնել նրա դիտով, Հենց այնքան լինեբ, վոր նրան թուլլ տալին նստել այդ տեղ լեղեգների մեջ և ջուր խմել ճահճից:

Նա այդպես նստեց ճահճում լերկու որ: Յերբորդ որն այդտեղ լեկան լերկու վայրի սագերու Վաղուց չեբ, վոր նրանք ձվից դուրս ելին լեկել, դրա համար ել շատ մեծամիտ ելին:

— Լսիր, բարեկամ, — ասացին նրանք, — դու այնքան անճոռնի լես, վոր, ճիշտն ասած, մեզ դուր ես դալիս: Կուզենամ մեզ հետ թափառել և ազատ թռչուն դառնալ: Այստեղ, մտտիկ մի ուրիշ ճահճ ել կա, այնտեղ ապրում են լավիկ-լավիկ վայրի սագեր — խաթուններ: Նրանք կարողանում են ասել՝ տւսպ, ուսպ: Դու այնքան անճոռնի լես, վոր մեծ հաջողութուն կունենաս նրանց մոտ:

Թը՛խկ, Թը՛խկ, — հանկարծ մի ձայն անցավ ճահճի վրայով, և լերկու վայրի սագերն սպանված ընկան լեղեգների մեջ: Ջուրը ներկվեց նրանց արոււնով: Թը՛խկ, Թը՛խկ, — նորից լավեցին կրակոցները, ու լեղեգների միջից դուրս թռավ վայրենի սագերի մի ամբողջ լերամ: Հրացանները շարունակ կրակում ելին: Վորսորդները չորս կողմից շրջապատեցին ճահճը: Նրանցից մի քանիսը բարձրացան ծառերը, վորոնց ճուղերը կախված ելին ճահճի վրա: Կապտավուն ծուխն ամպի նման ծածկել եր ծառերն ու փոխել ջրի լերեսին: Ճահճում վազվզում ելին վորսորդական շները շրոփ, շրոփ: Յեղճն ու մյուս խոտերն որրովում ելին այս ու այն կողմ: Յեղճ բաղիկը վախից վոչ կենդանի լեր և վոչ մեռած: Նա հենց նոր եր ուզում թագցնել դոււխը թեկ տակ, վոր հանկարծ ուղիղ նրա առաջ լերեաց վորսորդական մի շուն: Ծան լեզուն դուրս եր ընկած, խկ շար աչքերը պսպղում ելին: Նա իր լերախը մոտեցրեց բաղիկին, բացեց սուր ստամուկն ու... շրոփ, շրոփ — հեռացավ նրանից:

— Ձեռք չտվեց, — մտածեց բաղիկը և ազատ շունչ քաշեց: — Յերևի լես այնքան անճոռնի լեմ, վոր մինչև անգամ շունն ել եր զզվում ինձնից:

Նա թագնովեց լեղեգներն մեջ. նրա գլխի վրայով շարունակ սվավում էր կոտորակը. հրացանները կրակում էին:

Հրացանածգուխյուռնը դադարեց միայն իրիկհնադեմին: Բայց բաղիկը դեռ լերկար ժամանակ վախենում էր շարժվել տեղից: Անցավ մի քանի ժամ: Վերջապես նա սրտապնդվեց, տեղիցը վեր կացավ: զգուշութամբ նախեց շորս կողմն ու սկսեց փախչել դաշտերով ու մարզագետիններով: Քամին այնքան ուժեղ էր, վոր բաղիկը հագիվ էր կարողանում շարժվել:

Այսպես վազելով նա գիշերը հասավ մի աղքատ խրճիթի: Խրճիթն այնքան խաբխուլ էր, վոր պարտաստ էր վալը ընկնելու, միայն չգիտեր, թե վոր կողմն ընկնի, այդ պատճառով էլ դեռ մնում էր կանգնած: Քամին քիչ էր մնում վեր թռցներ բաղիկին, և նա ստիպված էր իր պոչով հենվել գետնին:

Նա նկատեց, վոր տնակի դռան ողակներից մեկը, բախտի բերմամբ, դուրս է ընկել և դուռն այնքան է թեքվել, վոր նրա արանքից կարելի լի ազատ ներս սողալ: Ալգուկն էլ արեց:

Տեսելով ապրում էր մի պառավ իր կատվի և հավի հետ: Կատվին պառավը շփոթյալիչ էր անվանում. սա կարողանում էր

մեջքը կռացնել, մյալել և, մինչև անդամ, կալծեր արձակել, բայց դրա համար հարկավոր եր նրա բուրդը շոյել հակառակ ուղղու-
թլամբու Հավը փոքր ու կարճ վոտներ ուներ և դրա համար ել նրան
այդպես ել կանչում ելին՝ «կարճտտանի՜ք, նա ձու լեր ածում և
պառավը սիրում եր նրան, ինչպես իր աղջկան»:

Առավոտն օտար բաղիկին նկատեցին. կատուն սկսեց մոռալ,
խակ հավը՝ կշկշալ:

— Ի՞նչ կա եղանդ, — հարցրեց պառավը, նախեց չորս կողմն ու
նկատեց բաղիկին, բայց, վորովհետև լավ չեր տեսնում, կարծեց
թե դա մի շաղ բաղ է, վոր պատահմամբ հեռացել է տնից:

— Ես ինչ լավ լեղավ, — ստաց պառավը, — Սրանից հետո լես
բաղի ձվեր կուներնամ, լեթե միայն սա արու բաղ չն, Ե՛հ, կտես-
նենք, կփորձենք. Յեղ բաղիկին պահեցին, վոր փորձեն: Բայց ան-
ցավ մոտ լերեք շարաթ, խակ ձու չկար ու չկար:

Տան խակահան տերը կատուն եր, տանախկինն ել՝ հավը.
նրանք լերկուսն ել միշտ ասում ելին. «Մենք ենք ու ամբողջ աշ-
խարհը»: Նրանք կարծում ելին, թե իրենք ամբողջ աշխարհի կեսն
են, այն ել ամենալավ կեսը: Իսկ բաղիկին թվում եր, վոր դրա
մասին կարելի լե և մի ուրիշ կարծիք ունենալ: Սակայն հավը
թույլ չեր սալիս այդպիսի բան:

— Դու կարծի ետ ձու ածել, — հարցրեց նա բաղին:

— Վ՛հ:

— Դե, ուրեմն լեզուդ քեզ պահիր:

Իսկ կատուն հարցրեց.

— Կարծի ես դու մեջքդ կռացնել, կալծեր արձակել ու մոռալ:

— Վ՛հ:

— Ուրեմն կարծիքդ քեզ պահիր, լերը խելոքներն են խոսում:

Յեղ բաղիկը, քիթը կախած, քաշվեց մի անկյուն ու նստեց:

Հանկարծ նրա միտն ընկան թարմ ողբ, արեը և նա ստատիկ

ցանկացավ լող տալ: Նա չգիմացավ և այդ մասին ստաց հավին:

— Ի՞նչ է պատահել քեզ, — հարցրեց նա: — Գործ չունես, դրա համար ել հազար ու մի մաքեր ես անում: Հապա ձու ածա կամ մոռա, այն ժամանակ խելքդ գլուխդ կդա:

— Ախ, ի՛նչքան լավ է լող տալը, — ասաց բաղիկը, — գիտես ի՛նչ մեծ բավականութուն է՝ գլխիվայր սուզվել ջրի խորքը:

— Այլ քեզ բավականութուն, — ասաց հավը, — Դու բոլորովին խելքդ կորցրել ես: Այ, հրես կատուն, վոր իմ ճանաչածներից ամենփից խելոքն է, մի հարցրու՛նա ի՛նքը սիրճւմ է ջրի մեջ լող տալ ու ջրի տակ մանել: Դեռ իմ մասին չեմ խոսում: Վերջապես, հարցրու մեր պառավ տիրուհուն, աշխարհիս լերեսին նրանից ել խելոքը չկա: Նա քեզ կասի՝ կուգենձ արդյոք գլխիվայր սուզվել ջրի խորքը:

— Դուք ի՛նձ չեք հասկանում, — ասաց բաղիկը:

— Յեթե մենք չենք հասկանում, ուրեմն ել մի կհասկանա քեզ: Ինչ է, դու ուզում ես կատվից և մեր տանտիրուհուց ել խելոք լինել, չխոսենք դեռ իմ մասին: Հիմարութուններ մի արա, այլ շնորհակալ լեղիր այն բանի համար, վոր արել են քեզ: Քեզ տեղ են տվել, ապրեցրել: Դու մի այնպիսի հասարակութւան մեջ ես ընկել, վորտեղ կարող ես մի վորևէ բան սովորել: Բայց դե քո գլուխը դատարկ է և քեզ հետ խոսել չարժե: Հավատա ի՛նձ, լես քո լավք եմ ցանկանում, դրա համար ել քեզ խրատում եմ: Հենց դրանով է, վոր ճանաչվում է իսկական բարեկամութւանը: Աշխատիր, ուրեմն, ձու ածել կամ մոռալ ու կա՛ծեր արձակել:

— Յես, կարծում եմ, ավելի լավ է գնամ այստեղից, միևնույն է թե ուր, — ասաց բաղիկը:

— Գնում ես, գնա՛, — պատասխանեց հավը:

Յեզ բաղիկը գնաց: Նա լողում եր ջրերում ու գլխիվայր սուզվում ջրի տակ: Բայց առաջվա նման, ով նրան տեսնում եր, սկըսում եր ծիծաղել նրա անճոռնիութւան վրա:

Վրա հասավ աշունը, ծառերի տերևները դեղնեցին, ապա կարմրեցին: Քամին քշում եր տերևներն ու պտտում ողի մեջ: Յեղա-

նակը ցրտեց, թիտ ամպերից լերբեմն կարկուտ, լերբեմն եւ ձուռն եր թափվում լերկրի վրա, իսկ ցանկապատի վրա նստել եր աղ-
ռափն ու ցրտից կռավում եր կոկորդով մեկի Բը՛ռս, քիչ ե մնում
սառես, լերբ մտածում ես այսպիսի ցրտի մասին: Վատ եր խեղճ
բաղիկի դրութլունը:

Մի անգամ, լերեկուան դեմ, լերբ դեռ արևը փայլում եր լեր-
կընքում, անտառի լեռնից թռավ հրաշայի, մեծ թռչունների մի
ամբողջ լերամ: Բաղիկը լերբեք չեւ տեսել այդպիսի գեղեցիկ թռ-
չուններ, — նրանք բոլորը ձուռնի նման սպիտակ ելին, լերկար ու
ճկուն վզերով, Դրանք կարապներ ելին: Ինչ վոր տարրորինակ ձա-
ներ հանելով, նրանք թափահարեցին իրենց սքանչելի, լերկար թե-
վերն ու սառը մարգագետիններից թռան դեպի տաք լերկըներ, կա-
պուրտ ծոփից ալն կողմը: Նրանք բարձրացան վեր, շատ վեր, իսկ
խեղճ բաղիկը բռնվեց անհասկանալի մի տազնապով: Նա հովի նը-
ման ստուշտ գործեց ջրի մեջ, պարզեց վիզն ու նուլնպես բղա-
վեց, — և այնքան բարձր ու տարրորինակ, վոր ինքն ել վախեցավ:
Ախ, նա չեւ կարողանում աչքը կտրել այդ գեղեցիկ ու բախտա-
վոր թռչուններից, իսկ լերբ նրանք բոլորովին անհայտացան, նա
սուզվեց մինչև ջրի հատակը, նորից դուրս լողաց և դեռ չեւ կա-
րողանում ուշքի գալ: Բաղիկը չգիտեր, թե դրանք ինչ թռչուններ
են, չգիտեր՝ դեպի ուր են թռչում, բայց նա նրանց սիրեց, ինչ-
պես վոչ վորքի աշխարհիս լերեսին չեւ սիրել: Նա չեւ նախանձում
նրանց սիրունութլանը, նրա գլխով ել չեւ անցնում, վոր ինքը
կարող ե նրանց նման գեղեցիկ լինել: Նա ուրախ ու բախտավոր
կլինեւր, լեթե գոնե բազբը չհալածելին նրան: Խեղճ անճուռնի բա-
ղիկ:

Վրա հասավ ցուրտ, շատ ցուրտ ձմեռը: Բաղիկը պետք ե
անընդհատ լողար, վորպեսզի ջուրը չսառչեւ բոլորովին: Բայց ալն
լճակը, վորտեղ նա լողում եր, ամեն գիշեր ավելի ու ավելի լեր
փոքրանում: Սաստիկ ցրտերից մինչև իսկ սառուլը ճաքճում եր:

Բաղիկն անդադար գործում եր թնթիկներով, բայց, վերջապես, բոլորովին ուժից ընկավ, վտանքը պարզեց ու սառեց, կպավ սառուլցին:

Առավոտյան վաղ ալդտեղից անցնում եր մի գլուղացի՝ նա տեսավ սառուլցին կպած բաղիկին, սառուլցը կտրեց իր փայտա կոշիկով ու կիսամեռ թռչունին տարավ տուն, իր կնոջ մոտ: Բաղիկին տաքացրին:

Յերեխաներն ուղում կլին խաղալ նրա հետ, իսկ նրան թվաց, թե ելի պիտի իրեն վիրավորեն: Վախից նա իրեն զցեց մի կողմ և ուղղակի ընկավ կաթնով լի կովկիթի մեջ, կաթը թափվեց: Տանտիկինը ճշաց ու թափահարեց ձեռքերը, իսկ բաղիկը վազեց տան մեջ այս ու այն կողմ, թռավ ընկավ լուղի տակառի մեջ, ալդտեղից՝ ալլուրի տակառի մեջ, Ով դարմանք, ինչի նման դարձավ նա:

Կինն ամիս ունելիքը ձեռքին վազում եր նրա լետից, լերեխաները վազվզում ելին, հրելով ու վայր զցելով իրար, քրքշում ելին ու ճվճվում: Լավ ե, վոր դուռը բաց եր — բաղիկը դուրս թռավ, իրեն զցեց թփերի մեջ, նոր լեկած ձլունի վրա և լերկար ժամանակ գրեթե անզգա մնաց այնտեղ պառկած:

Շատ տխուր կլինեը պատմել բոլոր այն նեղութլուններն ու դժբախտութլունները, վոր կրեց նա այդ դաժան ձմռանը:

Իսկ լերը արևը նորից տաքացրեց լերկիբն իր տաք ճառագայթներով, նա պառկած եր ճահճում, լեղեգների մեջ: Արտուտներն սկսեցին յերգել: Յեկավ գարունը:

Բաղիկը թափարահեց թևերն ու թռավ: Առաջվանից ինչքան ուժեղ ելին նրա թևերը: Նրանք աղմկեցին ու արագ նրան առաջ սլացրին: Դեռ նրա ուշքը գլուխը չեր լիկել, լերը տեսավ, վոր ինքը մի մեծ ալդում ե: Բոլոր խնձորենիները զարդարվել ելին ծաղիկներով, անուշահոտ լասամանն իր լերկար ու կանաչ ճլուղե-

ըր կռացրել եր ներքեում վորորվող առվի վրա Ա'խ, ինչքան լավ եր այստեղ, և ինչպէս եր փշում գարնան բուրմունքը:

Հանկարծ լեղեգնուտի թավուտից դուրս լողացին լերեք հրաշալի սպիտակ կարապներ: Նրանք այնքան թեթև ու կոկիլիկ ելին լողում, վոր կարծես սահում ելին ջրի լերեսով: Բաղիկը ճանաչեց այդ գեղեցիկ թռչուններին և նրան պատեց մի ինչ վոր անհասկանալի տխրութուն:

— Կթռչեմ նրանց մոտ, դեպի այդ վեհ թռչունները: Նրանք հավանորեն կսպանեն ինձ կտուցներով, քանի վոր լես, մի անճոռնու մեկը, համարձակվեցի մտահնալ նրանց: Բայց ինչ ուզում ե լինի: Այվիլի լավ ե մեռնել նրանց հարվածներից, քան թե լենթարկվել հավերի ու բաղերի կրճճթոցին, թռչնապահի աքացիներին և տանել ձմեռվա ցուրտն ու քաղցը:

Յեւ նա թռավ ջուրը, լողաց դեպի գեղեցիկ կարապները, վորոնք, տեսնելով նրան, շարժեցին թևերն ու նուշնպես լող ալին դեպի նա:

— Սպանեք ինձ, —ասաց խեղճ բաղն ու գլուխը կռացրեց, սպասելով մահվան: Բայց ինչ տեսավ նա հայելու պես պարզ ջրի մեջ: Նա տեսավ իր սեփական պատկերը. բայց նա այժմ մուգ-գորշագույն անճոռնի բաղ չեր, ալ սպիտակ կարապ: Հո փորձանք չի, վոր կարապի ձվի միջից դուրս լեկածը աշխարհ ե լեկել բաղի բընում:

Այժմ բաղիկը նուշնիակ ուրախ եր, վոր այնքան վիշտ ու զրկանք կրեց: Նա շատ եր տառապել և դրա համար ել կարող եր ալիլի լավ գնհատել իր լերջանկութունն ու այն գեղեցիկութունը, վոր շրջապատում եր նրան: Իսկ մեծ կարապները լողում ելին նրա շուրջն ու շուրում նրան իրենց կտուցով:

Այդ ժամանակ մի քանի փոքրիկ լերեխաներ վազեցին այդի:

H 38399

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Նրանք սկսեցին հացի փշրանքներ և հատիկներ գցել կարագներին
խոկ նրանցից ամենափոքրը կանչեց.

— Մի նորն է լեկել, նորն է լեկել!

Յեզ մլուսներն ել ձայն տվին նրա հետ միասին:

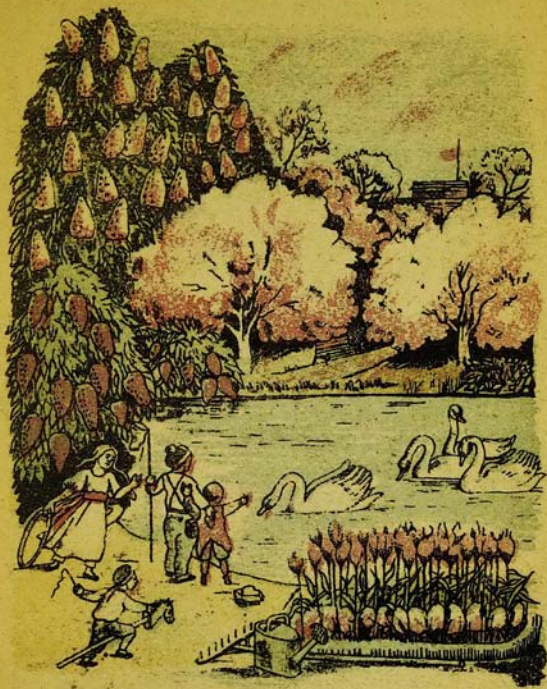
— Նորն է, նորն է:

Յերեխաները ծափ ելին տալիս և ուրախութլունից պարուձ,
չհտո նրանք կանչեցին իրենց հորն ու մորը և նորից սկսեցին
հացի և կարկանդակի կտորներ գցել շուրջ: Թէ լերեխաները և թէ
մեծերն ասում ելին.

— Նոր կարագը բոլորից լավն է: Ինչքան գեղեցիկ է նա ու
շահել!

Յեզ մլուս կարագները գլուխ խոնարհեցին նրա առաջ:

Իսկ նա բոլորովին շփոթվեց և գլուխը թագցրեց թևի տակ, ինքն ել չիմանալով, թե ինչու։ Նա մտաբերեց այն ժամանակը, լերը բոլորը ծիծաղում էին նրա վրա և հալածում նրան։ Իսկ այժմ բոլորն ասում են, վոր նա դեղեցիկ կարագների մեջ ամենագեղեցիկն է։ Յասամանի թուփը կուցնում էր իր անուշահոտ ճուղերը դեպի նա, իսկ արևը փալլում էր այնքան տաք, այնպես պայծառ... Յե՛վ ահա նրա թևերն աղմկեցին, վայելուչ վիզն ուղղվեց, իսկ կրծքից դուրս թռավ ցնծութան ճիչը.

— Վե՛յ, ալապիսի լերջանկության մասին լերազել անգամ չեկի կարող, լերը դեռ անճուռնի բազիկ էլի:

ԳԱՆ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

220038399

(104)
ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒՐ.

776

A $\frac{11}{38399}$

Նկարները՝ Ե. ՍԱՅՈՆՆՈՎԻ
Քարզմ. Հ. Տ. ԱՎԱԳՅԱՆ

Г. Х. АНДЕРСЕН
ГАДКИЙ УТЕПОК

Гиз ССРА, Ереван, 1936 г.

Պատ. խմբագիր՝ Ա. Հալոյան, նիխ. խմբագիր՝ Ս. Գառնապետյան, տպագրիչ՝ Ա. Ազգամյան
Գլխավոր լիազուր Կ. -1077, Երևան. 3657, պատ. 430, սխում 5000
Պրինտաի տպարան, Յերեվան, 11 ԳՅունի, 4